

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 50 2016 | 12-12-2016 | Pagina 1

Wetsvoorstel voortgang energietransitie gaat niet ver
genoeg in scheiding netbeheerder

Gelooft Alliander in de eigen sprookjes?

Wetsvoorstel voortgang energietransitie gaat niet ver genoeg in scheiding netbeheerder

De regering heeft een voorstel voor een wijziging van de Elektriciteitswet en de Gaswet naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel, voortgang energietransitie geheten, regelt onder andere de taakverdeling tussen netbeheerders, netwerkbedrijven en marktpartijen. Hoewel het voorstel de netwerkbedrijven minder ruimte biedt dan het gesneuvelde wetsvoorstel Stroom, is de taakafbakening onvoldoende helder. Het voorstel biedt de mogelijkheid om via een Algemene Maatregel van Bestuur netbeheerders taken te laten uitvoeren die marktpartijen niet of in beperkte mate uitvoeren. Op diezelfde wijze krijgen netwerkbedrijven ruimte voor netwerk gerelateerde handelingen en activiteiten.

Zoals in het volgende artikel aan de hand van een interview met mevr. Agterberg, directeur strategie bij Alliander, wordt toegelicht, houden netwerkbedrijven er soms vreemde ideeën op na. Vooral het presenteren van fictief transport als ware het fysiek transport heeft rechtstreeks gevolgen voor het sleutelbegrip in artikel 17: netwerk gerelateerde handelingen en activiteiten. Als het fysieke Gronings transportnet volgens het netwerkbedrijf wordt ontlast als een Groninger die in Amsterdam zijn auto oplaadt, fictief voor stroom van eigen zonnepanelen kiest, dan is er geen grens meer aan netwerk gerelateerde handelingen en activiteiten. De scheiding die het voorstel beoogd aan te brengen is in dat geval net zo fictief als de Groningse stroom die uit Amsterdamse laadpalen komt.

De vrees voor een continue verwatering van het begrip 'netwerk gerelateerd' wordt versterkt door het feit dat het netwerkbedrijven wordt toegestaan energiebeurzen te bezitten 'omdat dat vanuit de optiek van het netwerkbedrijf gewenste handel is'. Die formulering in de nota van toelichting maakt duidelijk dat de wens van netwerkbedrijven aanleiding voor de toestemming zijn terwijl van de wetgever verwacht mag worden dat algemeen belang voorop staat. Zoals in het volgende artikel wordt toegelicht, kan lokale energiehandel in voorkomende gevallen juist tot

extra behoefte aan transport leiden. Verder ligt versnippering van de handel, vermindering van liquiditeit en daarmee vermindering van de betrouwbaarheid van de prijsvorming in een markt waar diverse lokale beurzen en beursjes actief zijn voor de hand.

Handel in energie kan het beste op (inter)nationaal niveau plaatsvinden. De mogelijkheid om beurzen te mogen bezitten zou daarom voorbehouden moeten zijn aan de nationale netbeheerders. Als er vanuit de markt behoefte is aan alternatieve beurzen of lokale beurzen, dan kan en moet de markt daar voor zorgen. Het is ongewenst als netbeheerders of netwerkbedrijven gemeenschapsgeld inzetten voor hobbybeurzen die gepaard gaan met maatschappelijke kosten in plaats van maatschappelijke baten.

In het wetsvoorstel wordt een scheiding aangebracht tussen netbeheerder enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds. Het risico is echter groot dat die scheiding in de praktijk weinig voorstelt. Kabels en leidingen zijn dan slechts bijproducten. Natuurlijk is het goed als er alleen netverzwaren worden uitgevoerd als daar werkelijk behoefte aan is, maar kabels en leidingen horen toch echt het hoofdproduct van een netbeheerder te zijn. Daarom is het een slechte zaak dat netbeheerders, die middelen beheren die essentieel zijn voor het functioneren van de samenleving, eigendom zijn van netwerkbedrijven die vooral geld moeten verdienen met niet-gereguleerde activiteiten om de salarissen van de top te kunnen rechtvaardigen. De voortgang van de energietransitie is daarom gebaat met een volledige opsplitsing van netbeheerders en netwerkbedrijven.

Gelooft Alliander in de eigen sprookjes?

In een interview in Vrij Nederland¹ geeft mevr. Agterberg, directeur strategie bij Alliander, haar visie op de toekomst van de energievoorziening. Uit dat interview kan worden afgeleid dat die toekomst in gevaar is omdat nota bene de directeur strategie het verschil tussen transport en commodity niet lijkt te kennen. Ook het wezenlijke verschil tussen 'papiertransacties' en fysiek transport lijkt haar volledig te ontgaan. Een gebruiker die bij een Amsterdamse laadpaal kiest voor stroom uit Groningen mag dan wel denken dat hij werkelijk Groningse stroom afneemt, een directeur strategie van een netwerkbedrijf hoort beter te weten. Helaas, ze lijkt te geloven in het eigen sprookje en is zelfs in staat dat geloof over te dragen op journalisten² die het verder verspreiden.

gecertificeerde stroom te gebruiken, serieus neemt en als nastrevenswaardig uitdraagt.

1 Interview in Vrij Nederland, 30 november, te lezen via [Blendle](#)

2 Zie bijvoorbeeld Dagblad Trouw die het [sprookje](#) van ontlasting van Groningse kabels door elders in het land Gronings

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 50 2016 | 12-12-2016 | Pagina 2

De misvattingen die Agterberg verkondigt kunnen daadwerkelijk de energievoorziening in gevaar brengen. Fictief transport mag door kaderpersoneel van een netwerkbedrijf nooit en te nimmer worden verward met fysiek transport. De regering doet er daarom goed aan de taakverdeling tussen netbeheerders en netwerkbedrijven nog eens goed tegen het licht te houden. Netbeheerders horen geen onderdeel uit te maken van netwerkbedrijven die kabels slechts als bijproduct zien.

Gronings gecertificeerde stroom afnemen in Amsterdam

Agterberg ziet in het laden van elektriciteit door auto's niet alleen risico's maar ook kansen. "Als je het goed doet, kan elektrisch laden ook grote voordelen hebben voor de stroomverdeling." Wie echter denkt dat een directeur strategie van een netwerkbedrijf met stroomverdeling doelt op fysiek transport komt bedrogen uit. Goed doen is volgens Agterberg zorgen dat op papier de juiste soort stroom wordt geladen. Alsof het transportnet in Groningen wordt ontlast als een Groningse automobilist die in Amsterdam de accu oplaadt er maar voor kiest stroom van zijn eigen zonnepanelen af te nemen. Technisch zou dat volgens Agterberg geen enkel probleem zijn maar dan moet de verrekening wel goed worden georganiseerd.

Fysiek transport van elektriciteit volgt de natuurwetten, zoals het stromen van elektrische energie van hoge spanning naar lagere spanning. Die natuurwetten staan aan de basis van tal van technische eisen en voorschriften waaraan de transportnetten moeten voldoen om de essentiële rol te kunnen vervullen bij de koppeling tussen productie en gebruik van elektriciteit. De wijze waarop de getransporteerde elektriciteit wordt verrekend, is slechts van indirect belang voor het fysieke transport van elektriciteit. Verrekening beïnvloedt namelijk de inzet van productie en consumptie maar niet op de wijze die Agterberg suggereert. Het zijn namelijk de natuurwetten die dicteren waar de in Groningen opgewekte energie wordt verbruikt net zoals het de natuurwetten zijn die dicteren waar de stroom vandaan komt die de Groningse automobilist in Amsterdam in de accu laadt. Zelfs al kan hij in Amsterdam er voor kiezen om te betalen voor Groningse zonne-energie of zelfs voor 'verrekening met eigen opwek', dan nog is de kans dat er daadwerkelijk Groningse energie geladen wordt nog steeds nul komma nul.

De koperen plaat zonder poespas is Uber en Airbnb avant le lettre

Een groot deel van de economische activiteiten draait om het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Bij die

activiteiten doen zich spectaculaire ontwikkelingen voor. Internetplatforms en vergelijkingssites, boekingssites, marktplaats.nl, Uber en Airbnb maken het voor gegadigden kinderlijk eenvoudig om aanbieders van goederen en diensten te vinden, net als het voor aanbieders kinderlijk eenvoudig is geworden om gegadigden te vinden. In de energiesector proberen diverse bedrijven ook een Airbnb of Uber te worden. Op zichzelf is daar niets mis mee, ware het niet dat fictie helaas vaak als feit wordt gepresenteerd. Agterberg doet dat niet alleen met de Groningse stroom die in Amsterdam afgenomen zou moeten kunnen worden, maar onderzoekt ook hoe consumenten in de toekomst biogas bij de boer kunnen inkopen.

Vanwege de scheiding tussen transport enerzijds en productie, handel en levering anderzijds, kunnen de transportnetten worden beschouwd als een Uber of Airbnb avant le lettre. Zolang het transportnet functioneert hoeft er slechts een stekker in het stopcontact te worden gestoken om toegang tot het fysieke product elektriciteit te krijgen. Doordat de TSO's de fysieke balans handhaven komen vraag en aanbod moeiteloos bij elkaar. Wel moet een netgebruiker een leverancier en PV-partij benoemen maar dat is met enkele muisklikken te regelen. Het wordt pas lastig als er speciale eisen gesteld worden, zoals eisen aan opweklocatie of -technologie. Het wordt nog lastiger als er vergaande eisen worden gesteld, zoals het laten draaien van de wasmachine alleen in geval de buurman een stroomoverschot heeft.

Agterberg waarschuwt voor multinationals en 'een paar types in Silicon Valley'. Huizen worden een soort iPhones zonder dat we weten waar de gegevens heengaan en sommige Samsung televisies nemen geluiden in de woonkamer op en sturen die door naar Korea. Daar heeft de samenleving geen grip op terwijl dat volgens Agterberg wel zou moeten. Die verdachtmakingen doen merkwaardig aan voor een directeur strategie van een bedrijf dat zelf niet bepaald een schoolvoorbeeld is van een bedrijf waar de samenleving grip op heeft. Sterker nog, met deelnemingen in bedrijven als Plugwise³ draagt Alliander zelf ook bij aan de iPhoneisering van de woonomgeving.

Volgens Agterberg moeten we eerst weten waar de sturing zit "voordat we straks apparaten en netwerken aan elkaar koppelen om een smart city te creëren". Helaas gaat Agterberg niet in op nut en noodzaak van een smart city. Haar grootste zorg lijkt te zijn dat niet Alliander maar Google of Apple er met de buit vandoor gaat. Om dat te voorkomen wordt er met modder naar Silicon Valley gegooid maar wat moet de netgebruiker daarmee? Zou die niet beter af zijn als smart grid en smart city beslissingen door de gereguleerde netbeheerder zelf genomen zou worden in plaats van door

3 Plugwise maakt apparatuur waarmee op stopcontact-niveau energieverbruik gemeten en opgeslagen wordt. Het bedrijf wordt

verweten verbruiksdata van de klanten naar de eigen servers te halen.

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 50 2016 | 12-12-2016 | Pagina 3

het moederbedrijf dat enerzijds commerciële belangen heeft maar anderzijds als overheidsbedrijf niet perse op een economisch logische manier te werk hoeft te gaan?

Agterberg heeft weinig respect voor kabels. Dat is slechts een bijproduct van een stabiel netwerk waar de ene partij iets opzet en de andere iets afhaalt. Als dat zonder kabels ook zou kunnen, dan zou dat volgens Agterberg ook goed zijn. De eerste stap naar zo weinig mogelijk kabels is echter om de markt zo centraal mogelijk in te richten. Een stap naar een deelmarkt zou pas toegestaan moeten worden als zich een fysiek transportprobleem voordoet. De insteek van netwerkbedrijven is echter juist omgekeerd. In toenemende mate richten ze zich op het opzetten van lokale markten en ontsluiten van lokale flexibiliteit. Dat verhoogt de zoekkosten voor aanbieders en vragers, een probleem waarvoor de netwerkbedrijven een commerciële oplossing aanbieden.

Problematisch voor het transport wordt het als extra keuzecriteria de allocatie van het schaarse product elektriciteit verstoren. Elektriciteit gaat dan bijvoorbeeld niet langer naar de hoogste bidder maar naar de verbruiker die het dichtstbij woont. Fictief wordt zodoende op transportafstand en netverliezen bespaard en producent en verbruiker houden daar een goed gevoel aan over. Met werkelijk transport heeft een beslissing om op een gegeven moment lokale stroom lokaal te gebruiken niet noodzakelijkerwijs iets van doen. Als de wijk waarin de 'op het overschot van de buurman draaiende wasmachine' staat, op dat moment een tekort-gebied is, dan moet er juist meer elektriciteit van ver worden aangevoerd dan als de wasmachine het overschot van de buurman niet had geabsorbeerd maar het gewoon het net had laten instromen.

Rijke gezinnen massaal van het net af, echt?

Agterberg wil dat de overheid stopt met het subsidiëren van grote windparken en bijstoken van biomassa omdat de kosten worden betaald door opslag op de energierekening. Daardoor dreigen rijke gezinnen massaal van het net af te gaan waardoor dat net onbetaalbaar wordt. Voor een bedrijf dat diensten aanbod om 'eigen opwek op afstand' mogelijk te maken is die waarschuwing zeer opmerkelijk. Dat des te meer omdat voor het ontwijken van de heffingen op de energierekening loskoppelen van transport helemaal niet nodig is. De heffingen drukken op de energie die uit het net onttrokken wordt, in zoverre die onttrekking niet is gecompenseerd door injectie op enig ander moment.

Los van de mogelijke verwarring tussen commodity en transport bij Agterberg, roept de waarschuwing de vraag op

hoe zij aankijkt tegen gas. Bij gas is het niet slechts een dreiging maar inmiddels officieel beleid om geleidelijk aan gebruikers los te koppelen van het net. Wat gaat dat betekenen? Moeten achterblijvende gasgebruikers enerzijds fors betalen voor de aanleg van nieuwe warmtenetten en anderzijds de totale kosten van het bestaande gasnet met steeds minder gebruikers opbrengen?

In plaats van het verspreiden van angst had Agterberg er goed aan gedaan om juist de zegeningen van het transportnet te bezingen. Het debat over energietransitie mist vaak realisme en Agterberg draagt helaas bij aan de feiten-vrije discussie. Zouden rijke gezinnen omwille van een besparing van een kleine 300 EUR per jaar werkelijk de kans willen lopen om alles stil te zien vallen omdat de accu's leeg zijn? Zouden ze werkelijk massaal bereid zijn om elke tien jaar vele tienduizenden Euro's uit te geven aan accu's om de winter⁴ mee door te komen.

4 In Vrijhandelsoptiek W26 2015 is uitgerekend dat een standaardprofiel 3500 kWh/jaar woning met 3500 kWh eigen opwek, in september een overschot van 617 kWh heeft. Om die stroom op te slaan in Tesla Powerwalls van 10 kWh zijn minimaal

62 Powerwalls nodig. Bij een prijs van 3100 Euro per batterij kost dat dus een kleine 2 ton terwijl er nog geen rekening is gehouden met lekverliezen, kapotte accu of zonnepanelen, slechte zomer, strenge winter, etc.

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 50 2016 | 12-12-2016 | Pagina 4

De zegeningen van het transportnet

In de begindagen van het gebruik van elektriciteit voor verlichting was opwekking en transport van elektriciteit een zeer lokale aangelegenheid. Iedereen die elektriciteit wilde gebruiken moest die zelf eerst opwekken of het geluk hebben draden te mogen spannen naar een dichtbij gelegen hotel, kantoor of fabriek met een eigen generator. Die lokale systemen waren echter gevoelig voor storingen en overbelasting. Zo gaven de lampen van de abonnees van de eerste openbare elektriciteitsvoorziening minder licht als de directeur van het elektriciteitsbedrijf zijn elektrische [lift](#) gebruikte. Elektriciteit brak daarom pas echt door nadat er koppelingen tussen lokale systemen werden aangebracht. De voordelen van die koppelingen voor de netgebruikers zijn dermate groot dat de regering al in 1921 een wetsvoorstel indiende om een nationaal stroombedrijf op te zetten. Sindsdien zijn de ontwikkelingen snel gegaan. Elektriciteit is niet meer weg te denken uit onze samenleving en de koppelingen die zorgen voor betrouwbare en betaalbare elektriciteitsvoorziening beslaan inmiddels het hele Europese continent.

De wens om de rol van gas in de warmtevoorziening en de rol van benzine/diesel in het verkeer terug te dringen, betekent dat elektriciteit nog belangrijker wordt dan nu al het geval is. Die veranderingen verkleinen de kans op volledige zelfvoorziening. Bij plaatsing van warmtepompen neemt bijvoorbeeld juist in de periode met weinig zonne-energie de afhankelijkheid van elektriciteit toe. De elektrische auto voegt daar nog een bepaalde mate van onvoorspelbaarheid van de behoefte aan elektriciteit aan toe. Dat afhankelijk van de mogelijkheden om elders de accu op te laden als thuis de voorraad laag is. Wel kan de accu in de auto daarbij eventueel gebruikt worden als elektriciteitskabel op wielen. Het valt echter te betwijfelen of rijke gezinnen zich al die moeite willen getroosten en daarbij nog steeds risico lopen op een kil en donker huis zonder internet of televisie en dat voor een relatief bescheiden besparing.

European Power & Dutch Gas Indications: Mid Market Closing Prices

9 dec 2016	Dutch Baseload Power	Dutch Peakload Power	German Baseload Power	German Peakload Power	UK Baseload Power	Nordpool Baseload Power	Belgian Baseload Power	French Baseload Power
	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	GBP/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh
Q1 17	36,15	45,85	32,59	40,15	47,92	31,40	39,83	48,97
Q2 17	33,58	39,30	27,10	33,85	40,87	23,30	31,08	28,89
Q3 17	31,20	37,55	26,73	34,25	40,30	21,35	27,98	27,47
Q4 17	35,01	45,69	30,27	40,85	43,23	24,90	36,83	37,64
Q1 18	33,31	42,53	30,81	40,66	46,63	27,50	36,64	43,57
Q2 18	29,40	35,63	25,17	30,92	38,15	19,96		27,61
Q3 18	29,41	37,41	24,75	30,56	36,06	18,47		25,35
Q4 18	32,30	43,33	28,18	38,22	39,84	22,12		37,62
Cal 17	33,98	42,10	29,16	37,27		25,21	33,91	35,69
Cal 18	31,10	39,74	27,21	35,10		21,99	32,80	33,50
	EUR/USD	EUR/GBP	Brent Crude Oil	LS Gas Oil	Rotterdam Coal	TTF Gas	NBP Gas	EUA
			USD/bbl	USD/MT	USD/MT	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/ton
Q1 17	1,0557	0,8399		481,67	69,57	16,46	17,68	4,47
Q2 17			55,99	490,42	62,60	15,71	16,44	4,48
Q3 17			56,65	497,92	61,05	15,47	15,94	4,48
Q4 17			56,82	503,42	59,75	16,71	17,95	4,48
Q1 18			56,94	508,25	58,60	17,21	18,97	4,50
Q2 18			57,04	510,92	58,60	15,94	16,39	4,50
Q3 18			57,10	514,42	58,60	15,77	15,90	4,51
Q4 18			57,07	517,42	58,60	16,86		4,52
Cal 17					63,24	16,08	17,00	
Cal 18			57,04		58,60	16,44	17,24	

DISCLAIMER: De prijsinformatie is beschikbaar gesteld door [Anode International Trading SA](#). De informatie vormt in geen enkel opzicht een aanbieding voor koop of verkoop van een of meerdere van de genoemde producten. SLEA BV noch Anode kunnen op de inhoud van de publicatie worden aangesproken. Gelieve bij vragen over prijzen en/of producten rechtstreeks contact op te nemen met Anode International Trading, tel: +41 21 691 24 05, mail: ch@anode.eu

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 52 2016 | 27-12-2016 | Pagina 1

Wet Voortgang Energietransitie moet er snel komen,
of toch niet zo snel?

Afbakening domein netwerkbedrijven moet helder:
geen beurs!

Wet Voortgang Energietransitie moet er snel komen, of toch niet zo snel?

In een gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer spreken de representatieve organisaties Energie-Nederland, FME, UNETO-VNI, VEMW, VEOG en LTO Glaskracht zich nadrukkelijk uit voor het op korte termijn aannemen van het voorstel voor de Wet Voortgang Energietransitie. Volgens de brede coalitie biedt de wet een heldere afbakening tussen de werkerreinen van netbeheerders en (markt)-bedrijven. Die afbakening is een randvoorwaarde voor investeringen ten behoeve van de energietransitie. Echter, enigszins in tegenspraak met het pleidooi voor het snel aannemen van het wetsvoorstel, verzoeken de organisaties ook om diverse verbeteringen en verduidelijkingen in de wet en bijbehorende memorie van toelichting aan te brengen. Daarbij vraagt de brede coalitie in het bijzonder aandacht voor tegengaan van kruissubsidiëring tussen netbeheerders en daarmee verwante (netwerk)bedrijven.

De suggestie van instemming met het wetsvoorstel doet helaas afbreuk aan de inhoudelijk sterke kritiek van de representatieve organisaties op het voorstel. Die kritiek had zelfs sterker aangezet mogen worden. Zoals in het volgende artikel nader uiteen wordt gezet zijn de organisaties nog mild. Aan de hand van enkele teksten ontleend aan de website van Alliander en dochters, wordt in deze Vrijhandelsoptiek geïllustreerd dat Alliander het niet zo nauw lijkt te nemen met de afbakening tussen markt en netwerkbedrijven. Naar het zich laat aanzien zijn de activiteiten zelfs in strijd met het huidige groepsverbod.

Mede omdat in het wetsvoorstel ook volgens de representatieve organisaties belangrijke zaken ontbreken, zoals het verleggen van de financiële verantwoordelijkheid voor de netverliezen bij regionaal gastransport van leveranciers naar de netbeheerders, verdient een zorgvuldige behandeling de voorkeur boven een spoedige aanname van het voorstel. De aanhoudende onzekerheid en zeurende discussies over de activiteiten die netwerkbedrijven wel of niet mogen opzetten en de daarmee gepaard gaande kruissubsidies, doen ernstig afbreuk aan de energietransitie. De wet Voortgang Energietransitie is daarom zijn naam niet waard als deze wet de voornoemde onduidelijkheden niet definitief uit de wereld helpt.

Afbakening domein netwerkbedrijven moet helder: geen beurs!

De coalitie meldt dat de limitatieve opsomming van activiteiten voor netwerkbedrijven een verbetering is ten opzichte van de vigerende wet. Echter, die verbetering volstaat niet. Zoals betoogd in de vorige Vrijhandelsoptiek is de beperking van netwerkbedrijven tot netwerk gerelateerde handelingen en activiteiten veel te vaag. Daar valt ook de coalitie over. Geheel terecht wordt daarom gewezen op het belang van nog duidelijker aangeven welke werkzaamheden tot het domein van netwerkbedrijven behoren en welke niet. Flexibiliteitsdiensten horen in ieder geval niet tot het domein van netwerkbedrijven, aldus de coalitie.

Opmerkelijk is dat de coalitie niet in gaat op de ruimte die het wetsvoorstel netwerkbedrijven biedt om beurzen op te zetten. Zelfs een zuivere beursorganisatie kan namelijk niet of nauwelijks vermijden om in voorkomende gevallen energie te leveren of af te nemen. Dat geldt des te meer voor een beursorganisatie die een scala aan diensten op het gebied van het ontsluiten van flexibiliteit aanbiedt en wil fungeren als energietoelieferancier van 'energie coöperaties'. Daar komt verder nog bij dat de wetgever met het bieden van ruimte om beurzen op te zetten het netwerkbedrijven mogelijk maakt om de energiemarkt te verzwakken en te versnipperen in plaats van te versterken.

Netwerkbedrijf Alliander heeft een scala aan activiteiten opgezet om zogenaamd te anticiperen op de toenemende behoefte om consumptie af te stemmen op fluctuerende productie. Echter, behoudens in geval van congestie, kan regionale afstemming van consumptie en productie juist averechts werken. Alliander claimt dat de activiteiten een maatschappelijk belang dienen, maar decentralisatie van prijsvorming is absoluut ongewenst in de situatie waarin een groot deel van de productie uit fluctuerende bronnen bestaat.

Naast vraagtekens bij het maatschappelijk belang van activiteiten op het gebied van beurzen en handelsplatforms, is het ook hoogst onzeker of een netwerkbedrijf zulke activiteiten kostenefficiënt kan aanbieden. Marktpartijen werken al ruim tien jaar aan productverbeteringen en stroomlijning van administratieve processen. Daarbij komt dat de markt goed voorzien is van aanbieders van producten en diensten. Netwerkbedrijven die publiek geld inzetten om zich in deze markt in te vechten veroorzaken derhalve mogelijk kapitaalsvernietiging elders in het systeem. Ook afnemers zijn mogelijk duurder uit. Door zich te profileren als 'not for profit' en acterend vanuit publiek belang en publiek eigendom, is de kans groot dat met name aandeelhouders van de netwerkbedrijven met relatief dure dienstenaanbieders van de netwerkbedrijven in zee gaan. Via zogenaamde energie coöperaties die vaak, direct of indirect, door gemeenten zijn opgezet, hebben

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 52 2016 | 27-12-2016 | Pagina 2

netwerkbedrijven prioriteitstoegang tot een groeiend marktaandeel.

- **Enwire:** faciliteert de werkelijke, real-time aflevering en verrekening van elektriciteit. Enwire is daarmee een marktplaats voor elektriciteit. Enwire maakt de lokale handel van elektriciteit echt mogelijk en zorgt ervoor dat lokaal opgewekte elektriciteit direct klanten wordt afgeleverd.

Bron: [Alliander](#)

Verslaat Alliander de natuurwetten?

Een van de diensten die Alliander aanbiedt is het faciliteren van echte handel in lokale elektriciteit. Wie anders dan een netwerkbedrijf die eigenaar is van een netbeheerder kan garanderen dat lokaal opgewekte elektriciteit direct bij klanten wordt afgeleverd?

Juist van een netwerkbedrijf mag worden verwacht dat ze als beste begrijpen dat elektrische energie wordt overgedragen door middel van trillingen van elektronen. Direct afleveren van lokale opwek bij de afnemer kan derhalve alleen worden gegarandeerd als er een dedicated kabel ligt waarop geen andere opwek dan de betreffende lokale productie is aangesloten. In alle andere gevallen is er geen sprake van feit maar van fictie, van doen alsof het echt is. Dat kan uiteraard een commercieel interessant product zijn maar leidt op macro-niveau mogelijk tot de verkeerde beslissingen over inzet van flexibele apparaten.

Beursprijzen zijn niet real time maar ex ante

De verwarring van feiten en fictie in het activiteitenpakket van Alliander beperkt zich niet tot het verslaan van natuurwetten bij het aanbieden van échte lokale handel. Ook de tool REX lijkt meer te beloven dan waargemaakt kan worden. Balanceren is namelijk een activiteit die door TenneT real time wordt uitgevoerd. De prijzen die TenneT betaalt, dan wel ontvangt, komen al balancerend tot stand. Het gros van de energietransacties vindt echter voorafgaand aan de levering en afname plaats. De belangrijke graadmeters voor de waarde van elektriciteit van uur tot uur komt bijvoorbeeld op de APX dag vooruit markt tot stand.

EXE heeft twee producten ontwikkeld. Enwire is een online platform dat de handel in lokaal opgewekte energie écht mogelijk maakt. Onze andere tool, R.E.X., balanceert de opwek en het verbruik van flexibele apparaten en laat klanten profiteren van de fluctuerende energieprijzen op de beurs.

Bron: [EXE](#)

In een stabiele markt waarin het grootste deel van de productie gepland kan worden en het verbruik op (inter)nationale schaal goed te voorspellen is, blijven de APX uurprijzen ook na sluiting van de beurs bruikbaar als graadmeter voor de waarde van elektriciteit in de betreffende uren. Alliander richt zich echter niet op een stabiele markt maar stelt te anticiperen op de situatie waarin productie juist niet planbaar is. In die situatie worden ook de beursprijzen minder relevant voor een goede afstemming van vraag op aanbod. Verwacht kan worden dat binnen de dag handel steeds belangrijker wordt. Bij die handel zijn de prijzen sterk afhankelijk van het moment van afsluiten van de transactie. Als REX in die situatie consumptie afstemt op inmiddels achterhaalde beursprijzen, dan kan het heel wel zijn dat REX de systeembalans van de regen in de drup helpt.

Los van de vraag welke beursprijzen of handelsprijzen EXE gebruikt voor het balanceren van flexibele apparaten, doet zich de vraag voor wie verantwoordelijk is voor de daarmee gepaard gaande handel. Met andere woorden, wie koopt of verkoopt de betreffende elektriciteit op voorhand op de beurs of markt en hoe wordt omgegaan met de onvermijdelijke verschillen tussen verhandelde hoeveelheid en verbruikte/geproduceerde hoeveelheid?

In de gebruikelijke toeleveringsarrangementen is de toeleverancier in de hoedanigheid van PV-partij verantwoordelijk voor de verschillen tussen planning en realisatie. In de hoedanigheid als handelaar maakt de toeleverancier vervolgens met de klanten commerciële afspraken over kosten en opbrengsten. In zoverre EXE programmaverantwoordelijkheid voor aansluitingen van de klanten op zich neemt, is onder eigen titel in- en verkopen van energie onvermijdelijk. Die transacties kunnen hooguit worden verholud door te stellen dat kosten en opbrengsten rechtstreeks naar de klanten worden doorgeschoven. De wijze van doorschuiven van de portefeuileresultaten kan op verschillende manieren worden georganiseerd, zoals het navolgende rekenvoorbeeld illustreert. Het feit dat de wijze van doorschuiven arbitrair is, onderstreept dat er sprake is van een eigen handelspositie, ook al beweert EXE het tegendeel.

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 52 2016 | 27-12-2016 | Pagina 3

Illustratie van onvermijdelijke portefeuille resultaten van dienstverlenende PV-partij

Stel:

- Klant X nomineert verbruik van 19 MWh en realiseert 21 MWh; resultaat: 2 MWh tekort
- Klant Y nomineert verbruik van 8 MWh en realiseert 7 MWh; resultaat: 1 MWh overschot
- Portefeuille EXE: nominatie 27 MWh, realisatie 28 MWh; resultaat: 1 MWh tekort

Stel:

TenneT onbalansprijzen:

- tekort 90 EUR/MWh;
- overschot 10 EUR/MWh

Dan:

- Moet EXE 90 EUR betalen aan TenneT voor de 1MWh tekort die bij TenneT is ingekocht
- Laat EXE klant X 180 EUR betalen voor de 2 MWh die EXE aan klant X heeft verkocht
- Betaalt EXE 10 EUR aan klant Y voor de MWh die EXE van klant Y heeft gekocht
- Houdt EXE aan de transacties $190 - 90 - 10 = 80$ EUR over

Om winstneutraal de PV uit te voeren moet de 80 EUR winst op de een of andere wijze aan de klanten worden uitbetaald. Dat kan bijvoorbeeld pro rata van het volume, pro rata van de inkomsten, uitbetalen aan de belangrijkste veroorzaker, in gelijke delen aan de klanten uitbetalen, etc..

R.E.X. is een label van EXE, onderdeel van Alliander

Als onderdeel van Alliander zijn wij onafhankelijk en onpartijdig.

EXE zal nooit energie kopen, verkopen of produceren.

Bron: [REX](#)

Is het werkelijk zo slecht gesteld met de markt dat netwerkbedrijven moeten faciliteren bij toelevering energie?

De lijst met vergunninghouders op de website van ACM is behoorlijk lang. Ook uit de rapporten van de Europese toezichthouder ACER blijkt dat de Nederlandse markt goed scoort op competitiviteit. Op de Nederlandse markt kunnen nieuwe toetreders relatief eenvoudig aan de slag. Tot 2013 was de drempel voor nieuwe toetreders via de zogenaamde white label constructie zelfs dermate laag dat de belangen van de eindafnemers in het geding kwamen. Na het

faillissement van Trianel Energie BV, een belangrijke toeleverancier voor zulke white label leveranciers, heeft ACM daarom weloverwogen de teugels aangehaald. Leveranciers dienen zich te houden aan de spelregels zoals vastgelegd in de vergunningsvoorwaarden.

Financiële barrières en de complexiteit binnen de energienhandel belemmeren echter de toetreding tot deze markt, waardoor initiatieven op voorhand beperkt kans van slagen hebben. Vanuit maatschappelijk belang ondersteunt EXE deze ambities, geheel in lijn met de marktfaciliterende rol van moederbedrijf Alliander.

Bron: [EXE](#)

Niet de financiële barrières en complexiteit beperken op voorhand de toetreding van initiatieven in de Nederlandse energiemarkt maar juist de goede werking van deze markt beperkt de kans op succes. Onderling concurrerende toeleveranciers hebben diverse instrumenten ontwikkeld waardoor zelfs financieel weinig draagkrachtige nieuwkomers die slechts over een beperkte professionaliteit beschikken, toch op de markt actief kunnen worden. Het 'probleem' voor deze partijen zit dus niet in het toetreden maar in het 'toegetreden kunnen blijven'. Niet de barrières zijn het probleem maar de geringe ruimte om voldoende geld te verdienen in een markt waarin tal van 'lean and mean' leveranciers actief zijn.

Nieuwkomers kunnen voor beperkte kosten per jaar per aansluiting terecht bij diverse toeleveranciers die energie, programma verantwoordelijkheid en administratieve diensten leveren. In die goed functionerende markt wil Alliander ook een plek verwerven maar zal daarbij, naar eigen zeggen niet zelf voor de toelevering van energie zorgen. Hoe zo'n energievrije toelevering in zijn werk zou moeten gaan is een raadsel. Dat geldt nog meer voor de vraag hoe die constructie kan leiden tot lagere 'cost to serve' dan bij inkoop van diensten en energie bij toeleveranciers die reeds jaren in deze markt actief zijn. De kans is daarom groot dat Alliander met de marktfaciliterende producten vooral verkeerde verwachtingen schept. Als niet-professionele partijen door Alliander worden verleid om te proberen mee te spelen in de professionele markt, dan kan dat ernstige gevolgen hebben voor de betrokkenen.

VRIJHANDELSOPTIEK

Twaalfde Jaargang | Week 52 2016 | 27-12-2016 | Pagina 4

European Power & Dutch Gas Indications: Mid Market Closing Prices

23 dec 2016	Dutch Baseload Power	Dutch Peakload Power	German Baseload Power	German Peakload Power	UK Baseload Power	Nordpool Baseload Power	Belgian Baseload Power	French Baseload Power
	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	GBP/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/MWh
Q1 17	40,73	50,39	37,22	45,43	54,09	32,23	46,17	51,05
Q2 17	37,70	44,17	31,75	37,56	45,63	25,15	34,99	33,23
Q3 17	35,31	41,95	30,90	38,55	44,55	23,95	32,11	31,95
Q4 17	38,57	49,40	33,25	45,13	47,66	27,89	40,00	41,15
Q1 18	37,04	47,09	34,20	44,35	51,00	29,93	39,91	46,62
Q2 18	33,28	40,59	27,40	34,44	42,30	22,07		31,45
Q3 18	33,31	42,37	28,16	33,99	40,16	19,75		29,34
Q4 18	36,24	48,27	31,41	41,56	43,79	24,90		41,76
Cal 17	38,06	46,48	33,26	41,67		27,29	38,28	39,30
Cal 18	34,96	44,59	30,28	38,60		24,14	36,07	37,26
	EUR/USD	EUR/GBP	Brent Crude Oil	LS Gas Oil	Rotterdam Coal	TTF Gas	NBP Gas	EUA
			USD/bbl	USD/MT	USD/MT	EUR/MWh	EUR/MWh	EUR/ton
Q1 17	1,0491	0,8530		487,92	77,50	18,08	19,47	6,23
Q2 17			57,00	496,33	68,25	17,28	17,86	6,24
Q3 17			57,75	503,75	65,35	16,96	17,32	6,24
Q4 17			57,69	508,58	63,70	18,17	19,45	6,24
Q1 18			57,54	511,92	62,65	18,73	20,50	6,25
Q2 18			57,38	512,92	62,65	17,39	17,78	6,26
Q3 18			57,21	514,33	62,65	17,17	17,23	6,27
Q4 18			57,02	515,75	62,65	18,25		6,28
Cal 17					68,70	17,62	18,52	
Cal 18			57,29		62,65	17,88	18,64	

DISCLAIMER: De prijsinformatie is beschikbaar gesteld door [Anode International Trading SA](#). De informatie vormt in geen enkel opzicht een aanbieding voor koop of verkoop van een of meerdere van de genoemde producten. SLEA BV noch Anode kunnen op de inhoud van de publicatie worden aangesproken. Gelieve bij vragen over prijzen en/of producten rechtstreeks contact op te nemen met Anode International Trading, tel: +41 21 691 24 05, mail: ch@anode.eu